

Úgy a fennebb leírt tüzészet alkalmával tanusított bátor és elszánt magatartásaért, valamint a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes, fáradhatlan és ügybuzgó működéseért a m. kir. honvédelmi minister úr *Simon Péter* őrmesternek teljes elismerését fejezte ki, a m. kir. belügyminister úr pedig neki 40 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett, míg *Forgó István* és *Korpodeán csendőrök*, kik nemcsak a fennebb leírt két alkalommal, hanem egyébkor is őrsparancsnokukat a közbiztonsági szolgálat terén teljes odaadással, a legjobb akarattal és iparkodással támogatták, a m. kir. II. sz. csendőr-kerületi parancsnokság részéről kaptak dicsérő okiratot.

*

15. *Fleischer János* csendőr, a magyar kir. I. sz. csendőr-kerület állományában a Kis-Oklóson, 1891. évi augusztus hó 22-én rablókkal történt összeütközés alkalmával tanusított bátor és előljáróját (*Widitscher Adolf** őrsvezető-járőrvezetőt, ki ez alkalommal tanusított vitéz és bátor magatartásaért a koronás ezüst érdemkereszttel lett kitüntetve), odaadással támogató magatartása elismeréseül a m. kir. honvédelmi minister úr részéről dicsérő okirattal lett ellátva.

*

16. *Vajna János* czimz. őrsvezető és

17. *Gelsinger János* csendőr, a m. kir. II. sz. csendőr-kerület állományában:

Egy derék őrs működésének rövid vázlat.

A mult, 1892. évi Zsebkönyvben alkalmunk volt a Temes megyei dettai őrs működését méltatni s akkor azon meggyőződésünknek adtunk kifejezést, hogy a testületnek igen sok ily derék őrs van. És van is!

* Lásd 106. lapon.

Ez alkalommal a *Vajna* János czimz. örsvezető parancsnoksága alatt álló bruckenai örs működését akarjuk megismertetni annál is inkább, mivel ezen örs legénysége, nevezetesen *Vajna* János cz. örsvezető, *Gelsinger* János, *Juhász* János II., *Steiner* Miksa és *Schoblocher* József csendőrök, az utóbbi időben oly kiválóan és eredménydúsan működtek a gyakorlati közbiztonsági szolgálat terén, hogy ebbeli működésük elismeréseül az első kettő ministeri dicsérő okiraton kívül pénzbeli jutalmazásban is részesült, míg a többi 3 csendőr a II. sz. csendőr-kerületi parancsnokság által dicsértetett meg.

A sok közül csak a következő kiválóbb és érdekesebb eredményeket akarjuk felsorolni.

1. *Lupu* Tódor szécsányi lakos kárára, 1891. évi szeptember hó 23-án 2 db. 300 frt értékű ló lopott el. A nyomozás ugyan mindjárt másnap bevezettetett, de ennek eredménye nem volt. Nehány nap mulva azonban a bruckenai örsnek tudomására tudott, hogy azon időtájt, a mikor eme lólopás történt, *Pakurár* Mózes, szécsányi lakos istállójában egy *Gugoly* Vaszi nevű fibisi egyén volt elrejtve. Ezen körülmény *Vajna* cz. örsvezető örsparancsnokban gyanut keltvén, azonnal *Gelsinger* János és *Juhász* János II. csendőröket oly utasítással vezényelte ki, hogy *Fibisen* *Gugoly* Vaszit, Szécsányban pedig *Pakurár* Mózest az ügyre vonatkozólag kérdezzék ki. A járőr *Fibisre* érkezve, *Gugoly* Vaszit kikérdezte, de ez miről sem akart tudni, mindazon által a járőr őt Szécsányba magával vitte, hol *Pakurár* Mózes házához érkezve ez azon hiszemben, hogy *Gugoly* tettüket már bevallotta és őt a csendőrök ezért már le is tartóztatták, minden kényszer nélkül előadta, mikép a kérdéses lovakat *Milos* *Nikolej* és *Ambrozie* *Jovi* szécsányi lakosok lopták el és az ő (*Pakurár*) valamint *Gugoly* Vaszi közreműködésével Temesvárt eladták *Szabilyov* Péter ó-besenyei lakosnak, kinél a járőr a lovakat meg is találta és elkobozta.

Midőn *Pakurár* vallomása alapján a fent megne-

zett czinkostársakat a járőr letartóztattta, ezek e miatt Pakurár ellen felingerelve, őt azzal vádolták, hogy ő

2. 1891. évi szeptember hó 20-án Armint Ferencz, szécsányi lakos kárára, az ajtó befeszítése után 11 frt értékű élelmi szert, azonkívül ruhát és ékszert lopott. A járőr a nyomozást ezen lopásra is kiterjesztvén, Pakurár Mózes eme tettét, — miután a nála eszközölt házmotozásnál a bűnjelek nagyrésze megtaláltatott, — beismerte, de egyuttal előadta, hogy ezen lopásnál Ambrozie Jovi is jelen volt, kinél azután a járőr a lopásból eredő többi tárgyakat meg is találta. Pakurár Mózes látva, hogy czinkostársai ellene törnek, a boszuérzet behatása alatt még bevallotta, hogy

3. ő és Bugarin Ambrozie, 1891. évi május hó 20-án Sztanics Dimitru szécsányi lakos kárára 26 frt készpénzt és egy köpenyt loptak el, a pénzt elköltötték, a köpenyt pedig eldobták. Ezen utóbbi lopás kinyomozásánál *Gelsinger* János csendőr kénytelen volt fegyverét is használni, a mennyiben a község-házánál eszközölt kikérdezés alkalmával Bugarin Ambrozie bátyja a járőrt veszélyesen fenyegetve követelte öccse szabadon bocsátását, majd midőn a járőr ezt megtagadta, egy csákánynyal *Gelsinger* csendőrt fejbe akarta ütni, de *Gelsinger* csendőr az ütést fegyverével felfogta és a további ellenszegülésnek elejét vette az által, hogy a garázdálkodónak bal lágyékába egy szuronydöfést intézett.

A *Gelsinger* János és Juhász János II. csendőrök-ből álló járőr 128³/₄ órai fárasztó szolgálat teljesítése után, a felsorolt 3 lopást kiderítve és az összes tetteseket letartóztatva, vonult be az örsre.

4. Az 1888. év június hó 15-én Lika György szécsányi lakos kárára 1 db. és Gradinár József ottani lelkesz kárára 2 db. ló, összesen 185 frt értékben, lopatott el. Az ekkor bevezetett nyomozás eredményre nem vezetett és így az eset kiderítetlen maradt. A kiderítetlen közbiztonsági zavarok után

nyomozva, a *Vajna* János cz. örsvezető és *Gelsinger* János csendőrből álló járőr 1891. évi november hó 26-án Szécsán községbe érkezett; ekkor *Vajna* cz. örsvezető tudva azt, hogy az ottani közártalmú egyének egymással haragban vannak és egymás ellen fel vannak ingerelve, felkereste Pakurár Mózesst és reá fogta, hogy czinkostársai őt azzal vádolják, miszerint a nyomozás alatt levő lólopást ő követte el. Ezen vád felett megdöbbenve, Pakurár zavarba jött, de csakhamar haragra gyuladva czinkostársai ellen, készségesen vallotta, hogy eme 3 lovat ő Miloszav Nikolae, Monaszie Fülöp és Floringa Juon szécsányi lakosok társaságában lopta és a temesvári vásáron Juoneszku Pavel nagy-kövéresi hirhedt lókötőnek adták el. A járőr a lovak után nyomozva kiderítette, hogy Juoneszku Pavel a lovakat Proka Goron ujlaki lakosnak, ez Argyelán Vásza mehalai lakosnak, emez pedig Trifu Jvacski román-szent-mihályi lakosnak és az Neczim Paja dinyási lakosnak adta el, kik közül az utóbbi kivételével valamennyien a tettet beösmerték, miért is valamennyi letartóztatva és Neczim Pajával együtt, kire a járőrnek sikerült egy román-szent-mihályi lakos személyében egy szavahihető terhelő tanut szereznii, a vingai kir. járásbiróságnak átadva lett.

5. A Neczim Paja dinyási lakosnál az előbb említett lólopás utáni nyomozás alkalmával tartott házkutatásnál a járőr egy gyanus lovat talált, melyről Neczim járlatot nem mutathatott fel, miért is a járőr eme lovat elkobozta.

6. A fennebb leirt nyomozás alkalmával azon érdekes eset adta elő magát, hogy midőn a járőr Miloszav Nikolaét a község házában a lólopás miatt kérdőre akarta vonni, ez nem tudván melyik tette miatt lett letartóztatva, be sem várta a járőr kérdéseit, felkiáltott, hogy «ő már tudja, mi baj van!» mire a járőr figyelmessé téve, egyelőre a lólopást szóba sem hozta, hanem ügyesen kérdezve Miloszavtól a következő vallomást sikerült kivenni: A gyar-

matai takarékpénztárnál 1891. évi június havában ő Lupu Dimitrie és Jovi Ambrozie társaságában egy hamisított váltóra 200 frtot vettek fel, mely célra nekik a hamisított váltót a Kis ügyvédnél irnoki minőségben alkalmazásban volt Fogarasi Evlavius, volt örsvezető 5 frtért állította ki.

A 4., 5. és 6. pontok alatt felsorolt bűncselekmények tetteseit letartóztatva, *Vajna* János cz. örsvezető és *Gelsing* János csendőr, 231 órai nyomozás után vonultak be örsükre.

7. Az örs kiderítetlen közbiztonsági zavarai között fel volt jegyezve, hogy 1888. év augusztus havában Bajmi Juon szécsányi lakos kárára ismeretlen tettesek 2 db. 200 frt értékű ökröt loptak el. Az 1891. évi december hó 17-én nyomozó szolgálatba kivezényelt *Gelsing* János és *Schoblocher* József csendőrökből álló járőrnek eszélyesen és ügyesen keresztül vitt nyomozása folytán sikerült a tetteseket *Pakurár* Mózes, *Miloszav* Nikolae és *Lupu* Dimitrie szécsányi, *Kapra* Juon murányi és *Gugoly* Vaszi fibisi lakosok személyében kideríteni, kik tettüket beismerték és bevallották, hogy a kérdéses ökröket *Köplinger* József temesvári mészárosnak adták el, ki azokat levágta és elárusította.

8. Ezen nyomozás alkalmával a járőr arról is értesült, hogy *Pakurár* Mózes, *Romeszku* Julian, *Albu* György és *Izsák* György szécsányi lakosok feltűnően sokat mulatnak a korcsmában és mindég ötös vagy tizes bankjeggyel fizetnek. A járőrben ezen viselkedés gyanut keltvén, nevezetteket a pénz honnan szerzése iránt kérdőre vonta. A gyanúsítottak csakhamar zavarba jöttek, majd ellenmondásokba keveredtek, míg egyikük hosszabb kikérdezgetés után töredelmesen beismerte, hogy *Szebin* Buna vingai hivataloszolga megszerezte nekik *Stencse* Mózes szécsányi lakos telekkönyvi kivonatát, melynek alapján *Fogarasi* Evlavius vingai lakos 10 frtért 2 darab 200 frtos hamis váltót készített, melyekre *Paduresan* Juon szécsányi kisbíró a hivatalos pecsétet reá nyomta ;

ezen váltókkal sikerült azután nekik a gyarmatai és a perjámosi takarékpénztáraktól 200—200 frtot kicsalni. Ezen vallomás alapján a járőr az összes tetteseket letartóztatta és a bíróságnak adta át.

9. Ugyanezen nyomozás alkalmával sikerült a járőrnek a Brezán Ambrozie szécsányi lakos kárára, 1891. évi május hóban elkövetett borjulopás tetteseit is felfedezni. A járőr ugyanis nyomozás közben arról értesült, hogy május hó 10. és 15-ike közötti éjjelen Pakurár Mózes házában nagy mulatságok folytak, melyeknél nagyobb mennyiségű hus fogyasztott el. Midőn a járőr erre vonatkozólag Pakurárt kérdőre vonta, ez az egész dologról mit sem akart tudni; a járőr erre Pakurárt a község házában biztos őrizet alatt hagyván, nála házmotozást tartott és ekkor annak 11—12 éves leánya elmondta a járőrnek, miszerint ő biztosan emlékszik, hogy a kérdéses időben Bugariu Ambrozie és Jovi Ambrozie az apja házához egy borjut hoztak, azt ott levágták és azután együtt elfogyasztották. Most a járőr a község házához visszatérve, Pakurárt újból elővette s midőn ez látta, mily alaposan van a járőr az egész dologról értesülve, beösmerte, hogy a borjut ő fent megnevezett 2 czinkostársával Brezántól lopta el.

A 7., 8. és 9. pontok alatt felsorolt bűncselekményeket a *Gelsing* János és *Schoblocher* József csendőrökből álló járőr 147 órai fáradalmas szolgálat teljesítése után derítette ki.

10. Az 1891. évi július hóban Temesvárt megtartott országos vásár alkalmával Stanics Illie a vásár befejezte után Stoji Mita, Baczku József, Szucusu Ambrozie, Krizsan Florian, Jovi Tanaszie, Deszpot Mihály, Bugór Nikolae és Stoji Alexandra szécsányi lakosokkal egy szobában aludt. Éjfél után Stanics Illie felébredvén, legnagyobb rémületére észrevette, hogy mellényzsebe ki van vágva és a benne volt 200 frt hiányzik. Stanics az esetet rögtön bejelentette a temesvári rendőrségnek, mely azonnal a szobában levőknél személymotozást tartott, de ered-

ménytelenül. A bruckenau-i örs az esetről értesülve, a fennevezett különben is előtte jól ismert egyéneket hosszabb időn át figyelemmel kísérte és így csakhamar feltűnt, hogy Baczku József, ki köztudomásulag teljesen vagyontalan volt, magának egyszerre új ruhát csináltatott s azután eddigi szokása ellenére a korcsmában is többször megfordult. Ezen értesülés folytán Steiner Miksa és Schoblocher József csendőrök 1892. évi január hó 1-én Szécsányra kivezényeltettek, hová megérkezve Baczkut a pénz honnan szerzése iránt kérdőre vonták. Ez eleinte kifogásokkal élt, de miután a járőr 50 órai fárasztó utánjárás folytán ellene és czinkostársai ellen több bizonyítékot szerzett be, beösmerte, hogy a kérdéses pénzt Stoji Mita lopta el, miután késével Stanics mellényét felvágta, s nehogy felfedeztessenek, a pénzt azonnal Stoji Alexandra hajába bekötötte, hol persze a rendőrök a motozás alkalmával nem is keresték. A lopott pénzből mindegyikük 10—10 frtot kapott, míg a legnagyobb részt Stoji Mita magának tartotta meg. Ezen vallomás alapján a járőr az összes tetteket, kik a lopást beösmerték, letartóztatta s a temesvári kir. ügyészségnek átadta.

11. Az örs kiderítetlen közbiztonsági zavarai után nyomozva, *Vajna* János cz. örsvezető és *Gelsinger* János csendőrből álló járőr 1892. évi január hó 2-án Szécsány községben egy besugójuktól arról értesült, hogy az 1890. évi július hó 1-én Lapusnicsán Juon szécsányi lakos kárára elkövetett lólopásról Miloszav Nikolaenak valamit tudnia kell, miután ő akkor csősz volt. Mivel nevezett a járőr előtt mint lótolvaj már régibb idő óta ismeretes volt, a járőr őt előzetes őrizet alá véve, a község házához kísérte és ott a lopásra nézve kikérdezte. Miloszav a járőr ügyes kérdései folytán azt hivén, hogy a csendőrök már úgy is mindeut tudnak, csakhamar beösmerte, hogy a 3 db. 150 frt értékű lovat csakugyan ő lopta el és pedig Doki Tódor s Jovi Száva segélyével. A lopott lovakat még az nap Francz Meszki szécsányi lakos-

nak adták el, ki nemsokára ezután a lovakkal együtt Bulgáriába költözött.

12. Ugyanezen járőrnek ezen alkalommal még egymás, régibb kiderítetlen közbiztonsági zavart is sikerült kinyomozni. Ugyanis az 1890. év őszén Gredinár József szécsányi lakos udvarából, a kerítés lerombolása után egy 8 frt értékű lószerszám lopott el. A járőr a fennebb leirt lólopás után nyomozva kiderítette, hogy eme lószerszámot Csubof Juon és Jovi Juon szécsányi lakosok lopták el, kik letartóztatva, tettöket beösmerték és előadták, hogy a lószerszámot Temesvárt egy előttük ismeretlen embernek adták el.

13. Ugyanezen nyomozás alkalmával a járőr előtt Szécsányban többen felemlítették, hogy Dragos Tódor daczára annak, hogy ember emlékezet óta sertést soha sem vágott, most egyszerre disznótorra készül. Ezen eset a járőrnek gyanus szinben tűnven fel, Dragost a nála talált sertéshusra vonatkozólag kikérdezte. Dragos eleinte azt állította, hogy a levágott sertést ő maga hizlalta; de miután a járőrnek bizalmas emberei utján sikerült megtudni, hogy Dragos az általa hizlalt 2 db. sertést Vingán pár nap előtt eladta: Dragos előadta, hogy midőn sertéseit eladta volt, Vingáról hazajövet az uton talált 2 db. sertést. Ezzel azonban a járőr nem elégedett meg, hanem tovább nyomozott és csakhamar sikerült is neki kideríteni, hogy Dragos a kérdéses 2 sertést Kopf János vingai lakos, utkaparótól lopta, mit Dragos ezután be is ösmert.

A *Vajna* János cz. örsvezető és *Gelsinger* János csendőrből álló járőr a 11., 12. és 13. pontok alatt felsorolt bűncselekményeket kiderítvén, a letartóztatott tolvajokkal 125 órai szolgálat teljesítés után vonult be az örsre.

14. Menrád Mihály uj-aradi lakostól 1891. év tavaszától őszig előtte ismeretlen, állítólag szécsányi lakosok, mint később kiderült hamis bizonyítványok alapján 235 frt értékű élelmi szereket hitelbe vásá-

roltak. Midőn Menrád az év vége felé Szécsányban adósait fizetés végett kereste, nagy keserűségére azon tapasztalatra jutott, hogy a bizonyítványokon megnevezett egyének Szécsányban nem léteznek. Midőn az 1892. évi január hó 18-án kivezényelt *Vajna* János czimz. örsvezető és *Gelsinger* János csendőrből álló járőr a csalók után nyomozott, Pakurár Mózes egyik szomszédjától megtudta, hogy az a nyáron egyszer 2 zsák lisztet hozott haza, a mihez aligha igaz uton jutott. A járőr ennek folytán Pakurárt kérdőre vonta, ki rövid habozás után beismerte, hogy a kérdéses csalást ő Jovi Ambrozie, Izsák György, Dumitru Illie, Bugar Ambrozie és Csupof Mojsze társaságában, illetve közreműködésével követte el és hogy a hamis bizonyítványokat Kis, vingai ügyvédnél alkalmazva volt Barbar Konstantin irnok állította ki.

Ezen csalás tettesei után nyomozva a járőr még 4 bűncselekvény tetteleinek nyomára jutott. Ugyanis

15. Sackesz Gyorgye murányi lakos kárára 1891. évi január hó 16-án az ablak kifeszítése után a szobából 11 frt 60 kr. értékben hust és gyapjut loptak el. A járőr eme lopás tettesét Vingán Gyorgye murányi lakos személyében derítette ki. Továbbá

16. a járőr tudomására jött, hogy Deme Jova és Padurián Juon szécsányi lakosok 1891. évi január hó 6-án az ottani korcsmában együtt mulattak. Midőn Padurián Deménél pénzt pillantott meg, — hogy azt tőle elvehesse, vele összeveszett és őt a korcsmából az utczára kidobta, hol Deme eszméletlenül fekve maradván, a később a korcsmából távozó Padurián tőle a nála volt 12 frtot elrabolta, mely tettet a járőr által letartóztatott Padurián, a korcsmásos tanuvallomása következtében be is vallott. Végül a járőr még két lólopást is kiderített és pedig:

17. A Temesvárt 1891. évi szeptember hó 29-én megtartott országos vásár alkalmával Weber József német-bencseki lakos kárára egy 70 frt értékű lovat loptak el. A járőr kiderítette, hogy Kecán Mitru

murányi lakos Weberrel a kérdéses lóra megalkudott, de már előzőleg Moleka Ádám öregfalusi cigánynyal megegyezett abban, hogy a míg ő Weberrel a járlat átírását eszközli, addig Moleka vigye el a lovat s majd ők ketten tulajdonnak a lovon és a nyereségen osztozkodnak. A cigány a lovat el is vitte és midőn Kecán Weberrel visszatért és a lovat már nem találta elő, még ő követelte vissza a foglalót. Weber akkor rögtön bejelentette ugyan az esetet a rendőrségnél, ez be is vezette a nyomozást, de eredményre nem jutott. Most *Vajna* cz. őrsvezetőnek és *Gelsinger* csendőrnek sikerült Kecánt és Molekát kipuhatolni és vallomásra bírni.

18. Midőn a járőr Kecánt és Molekát letartóztatta és őrizet végett egy szobában elzárta, a cigány azon hiszemben, hogy senki sem hallja, el kezdett panaszkodni, hogy ők a lólopáson rajta vesztettek, míg Pakurár Mojsza, ki ugyanazon vásáron egy magyar embertől 2 db. lovat csalt ki, büntetlen marad. Alig hallotta meg az ajtó előtt hallgatódzó járőr Pakurár nevét, rögtön benyitott a szobába és az illető által elkövetett lólopás után erélyesen tudakozódott. Hosszabb vonakodás után a letartóztatottak előadták, miszerint Pakurár egy előttök ismeretlen embertől 2 db. 180 frt értékű lovat csalt ki azon ürügy alatt, hogy ő jómódu bogdáni lakos, mely állítását a helyszínen mintegy véletlenül jelenlevő Gugoly Vaszi fibisi és Keszán Mitru murányi lakosok készséggel bebizonyították. A járőr most ezen 2 ló után nyomozva, megtudta, hogy azok Modoson vannak, miért is Modosra sietett, hol Petrovics Jovát és Danjanov Liszát orgazdaság gyanuja miatt letartóztatták, majd pedig ezektől megtudván, hogy a lovak időközben Kanák községbe szállítottak, a járőr oda is elment és a lovakat ott csakugyan Raffæla Györgynél meg is találta. Onnan visszafelé menve a járőr a többi tetteseket is és pedig Fibisen Gugoly Vaszit és Szécsányban Pakurár Mojszát letartóztatta. A tettesek közül egyik sem tudta a lo-

vak jogos tulajdonosát megnevezni, de csakhamar jelentkezett Bezdán Imre majláthfalvi lakos és a letartóztatott 3 egyént felismerte mint azokat, kik őt a temesvári vásáron oly rútul megcsalták.

A 14., 15., 16., 17. és 18. pontok alatt felsorolt bűncselekményeket *Vajna* cz. örsvezető és *Gelsinger* csendőr 316 órai nyomozás után derítették ki.

Vajna János cz. örsvezető, örsparancsnok, fáradhatlan, önfeláldozó, eredménydús működésével, szolgálati buzgalmával úgy a lakosság, mint a hatóság bizalmát, becsülését és elismerését vivta ki magának, de a legnagyobb elismerést azért érdemli meg, mert csendőrjeit úgy erkölcsi, mint szolgálati kiképzés tekintetében jól befolyásolja, vezeti és neveli.

Gelsinger János, *Juhász* János II., *Steiner* Miksa és *Schoblocher* József csendőröket elösmerés illeti meg a fennebb felsorolt érdemeken kívül még azért is, hogy úgy egymást, valamint örsparancsnokukat a közbiztonsági szolgálat terén teljes odaadással, a legjobb akarattal és iparkodással támogatják; működésükben szorgalmat és buzgalmat fejtven ki, nagyban hozzájárultak az elért siker és a szép eredmények biztosításához.

*

18. *Czimbalmos* József, m. kir. I. sz. csendőr-kerületbeli czimz. őrmesternek a közbiztonsági szolgálat terén hosszabb szolgálati ideje alatt tanúsított odaadó ügybuzgalmáért és kötelességének mindig hű teljesítéseért, valamint eredményes működéseért a m. kir. honvédelmi minister úr teljes elismerését fejezte ki.

*

19. *Fehér* Pál, m. kir. V. sz. csendőr-ker. csendőr. *Fehér* Pál és *Czapák* András csendőrök 1892. évi július hó 13-án reggeli $\frac{1}{2}$ 2 órakor a hontmegyei Csákócz község közelében portyázván, egyszerre észrevették, hogy a községben tűz ütött ki; mire futó lépésben a faluba siettek, a lakosokat fellármázták és az oltásra ösztönözték. Mikor azonban a járőr a

tűz színhelyére érkezett, akkorra a dühöngött szélvész következtében már 10 ház lángban állott, a között a Pietro István háza is, melynek hátulsó lakosztályában özv. Pietro Mátyásné, szül. Kisko Mária lakott. Ezen nő ágyneműjének megmentése céljából a már javában égő házba behatolt, de a belső kamrában a nagy hőség és a fojtó füst következtében ájultan a földre rogyott.

Rövid idővel ezen esemény után érkezett a járőr Pietro házához és ott Stefanik Vilmostól megtudta, hogy özv. Pietroné az égő házban benrekedt, de senki sem mer megmentésére vállalkozni. *Fehér* Pál csendőr gyors elhatározással fegyverét és kalapját Czapák András csendőrnek átadván, az égő ház előtt álló Kmety Mária kezében levő vastag lepedőt a Mesziár Miso által hozott vízbe beáztatta, s azt fejére terítvén, valamint védekezésül a fojtó füst ellen annak egyik csücskét szájába vevén, férfias elszántsággal a fedélről lehulló zsarátnokon keresztül a lánggal és füsttel telt házba behatolt. Eleinte a nagy füst miatt nem láthatott semmit, de midőn tapogatódzva a kamaráig jutott, egyszerre az ablakon át egy lángözön világított be, melynek fényénél *Fehér* csendőr özv. Pietroné alakját a földön megpillantotta. Erre hirtelen a nőhöz ugrott, azt átnyalábolta, a szabadba kihozta és így a biztos haláltól megmentette.

Hogy mily veszélyben forgott a megmentett nő és a bátor életmentő, mutatja azon körülmény, hogy alig jött ki *Fehér* csendőr az égő házból, annak teteje összeomlott; tehát csak néhány pillanatnyi késedelem és mindketten menthetlenül oda vesznek.

Az ez alkalommal tanúsított bátor és férfias elszántság és kötelességű magatartásaért *Fehér* Pál csendőrt a m. kir. honvédelmi minister úr dicsérő okirattal tüntette ki.

*

20. Major Dániel őrmester és

21. Berszán Demeter őrsvezető a m. kir. II. sz. csendőr-kerület állományában.

Az óhába-bisztrai örs legénysége az 1891. év folyamán ernyedetlen buzgósággal, fáradságot nem ismerő, körültekintő s tapintatos eljárással párosult tevékenységet fejtven ki, a közbiztonsági szolgálat terén kiváló dicséretet érdemlően működött s lankadatlan szorgalmával egy év lefolyása alatt rendkívül sok bűncselekményt derített ki és pedig: 1 gyilkossági kísérletet, 2 emberölést, 3 súlyos testi sérülést, 1 gyújtogatást, 1 gyújtogatásra való bujtogatást, 4 rablást, 1 utonállást, 19 betörést, 1 betörési kísérletet, 56 közönséges lopást és 1 orgazdaságot, mely eredmények következtében 50 tettes lett letartóztatva és 106 tettes méltó büntetésének elnyerése végett a bíróságnak feljelentve; így az örs egy év alatt összesen 1152 frt 40 kr. kárt okozott 90 bűncselekményt derített ki.

Eme felsorolt adatok világos tanuságot s bizonyítékot nyújtanak arra nézve is, hogy az örskerületben előfordult számos bűncselekmény daczára, az örs legénysége önbizalmát nem vesztette el, hanem lankadatlanul azon volt, hogy az örskerületben a közbiztonsági viszonyokat veszélyeztető elemeket az igazságszolgáltatás kezeibe juttassa s az előfordult közbiztonsági zavarokat a legnagyobb fáradság árán is kiderítve, az örs tekintélyét, a testület jó hírnevét emelje s a lakosság nyugalmát biztosítsa és annak bizalmát megnyerje.

Csakis lankadatlan szorgalom, buzgóság s megfelelő szakszerű vezetés mellett mutathatott fel az örs ily számos eredményt és elérhette azt, hogy az 1891. évről csupán 6 kiderítetlen közbiztonsági zavar maradt előjegyzésben.

Ezen eredményeknél a főérem *Major* Dániel örmestert és *Berszán* Demeter örsvezetőt illeti meg, kik alantosaiknak — azonkívül, hogy őket helyes oktatásban részesítették — az elméletileg tanultaknak a gyakorlati szolgálat terén való helyes és célirányos értékesítésére nézve jó példával jártak elő: a mennyiben az örmester azonkívül, hogy a számos

irodai teendőket és az oktatást is a legnagyobb pontossággal és lelkiismeretességgel végezte s egyéb szolgálati teendőinek is megfelelt, — az eredmény biztosításához 27 esetben, míg *Berszán* örsvezető 36 esetben működött közre.

De dicséretet érdemelnek a következő csendőrök is, kik előjáróik jó példáját követve, szintén rendkívüli tevékenységet fejtettek ki, és pedig Ruzs János csendőr, ki 36 esetben, — Fürst Manó csendőr, ki 31 esetben, — Szucs Illés csendőr, ki 28 esetben és Grünbaum Áron csendőr, ki 22 esetben részint mint járőrvezetők, részint mint járőrtagok vettek részt a nyomozásokban s így az eredmények biztosításában.

Ezen, a közbiztonsági szolgálat terén tanusított, fáradhatlan, ügybuzgó és kötelességhű magatartásért, valamint igen eredményes működésükért a m. kir. honvédelmi minister úr *Major* Dániel őrmestert és *Berszán* Demeter örsvezetőt dicsérő okirattal tüntette ki, — a m. kir. belügyminister úr pedig 60, illetve 40 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett, míg a 4 csendőr a II. csendőr-kerületi parancsnokág részéről lettek megdicsérve és 1892. évi augusztus hó 18-án mint Ó Cs. és ap. Kir. Felségének születése napján a csendőrségi jutalmazási alapból kaptak jutalomdíjakat.

*

22. *Bilecz* Béla m. kir. II. sz. csendőr-kerületbeli csendőr czimz. örsvezető.

Az 1892. évi május hó 6-án éjjeli $1/2$ 12 óra tájban Csollán Petru vojteki lakos, ki nejével saját háza udvarán a szabad ég alatt aludt, arra ébredt fel, hogy tözsomszédja Ardeleanu Nikolae náddal fedett és vályogból rakott lakháza fedelének az udvar felőli része ég. Csollán az első ijedtség leküzdése után azonnal az utcára rohant s tüzlármát ütött, mire Ardeleanu Nikolae káros is, ki egymaga a fészernél aludt, felébredt s első ijedtségében fejét veszítve a közkertnek szaladt s azt kezdette lebontani, míg

Csollán folytonos kiabálás közt ez alatt saját marháit az istállóból kieresztette s létrát támasztva a saját háza fedeléhez, a tetőre mászott és az oltáshoz összegyülemllett nép által adogatott vízzel istállója nádfedelét öntözgette, mert a szél az égő parázst mind ez irányba hozta.

Mintegy 10 percz múlva Ardeleanu házának egész fedele lángban állott és ekkor Csollán, saját istállója fedelén ülve, az égő ház udvar felőli szobájából, melynek ablakai éppen az ő istállója felé nyiltak, segélykiáltásokat hallott. Ugyanezen pillanatban érkezett a helyszínére Ardeleanu Konstantin vojteki községi bíró, Miók Konstantin utkaparó, továbbá *Bilecz* Béla cz. örsvezető Kiss P. Lajos csendőrrel, kik a Vojtek községben május hó 5-én és 6-án megtartatni szokott bucsu-ünnepélyre a csákovai örsről Dorogi Imre csendőrrel megelőző nap reggel 3 órakor bucsu felügyeletre voltak kivezényelve és a tüzi lárma következtében Dorogi Imre csendőrt a lakoságnak az oltáshoz való hajtása végett visszahagyva; maguk a vész színhelyére siettek.

Az istállója fedelén ülő Csollán az érkezőket azonnal figyelmeztette az égő házból hallatszó segélykiáltásra, mire *Bilecz* cz. örsvezető az égő ház utcái kapuját bedöntötte és az udvaron eszeveszetten szaladgáló Ardeleanu Nikolaetól megtudta, hogy az égő ház kert felőli hátsó szobájában Jóczkó Mária, egy 78 éves süket özvegy, káros nagynénje, benrekedt.

A tűz ekkor már a fedélzet nagyobb részét megemésztette volt, a szarvazat gerendái egymásután hullottak alá a vékony hasogatott, jobbára akácza durongokon álló és sárral betapasztott felső padlásra, mely mindegyre beszakadással fenyegetett. A vályogból készült régi falak a hőség következtében düledezni s repedezni kezdettek, míg a ház előtt levő hosszú ereszalja fölött a nádfedél az azt tartó gerendákkal együtt az ajtók elé a földre lezuhant és a lakház mindkét bejáratát lángba borította úgy,

hogy ezen oldalról a szobákba behatolni teljes lehetetlen volt.

A járőr, miután az ajtók sehogy sem voltak megközelíthetők, a szoba kert felőli oldalára szaladt s az ablakok alatt volt égő gerendákat és nádat elhánytá, mire *Bilecz* cz. örsvezető a 68 cm. magas, 60 cm. széles és földről mérve 1.70 m. magasságban levő kis ablakot fegyvere agyával beütve bekiáltott, de semmi feleletet sem kapott. Ekkor *Bilecz* cz. örsvezető fegyverét a közeli kerítéséhez támasztva felugrott az ablakra és a szobába mászott, de — habár időnként a felső padlás beomlott vakolata helyén a vékony dorongokból álló gerendázat között bebecsapott a szobába a láng — a teljes sötétségben nem volt kivehető, hogy a szoba mely részében van a süket nő; ennél fogva az örsvezető mintegy másfél perczig a sötétségben ide-oda tapogatódzva, megtalálta ugyan az ágyat, de abban nem volt senki és mert a nagy hőségtől és füsttől előbb köhögni, majd fulladozni kezdett, csakhamar kénytelen volt azon az uton, a melyen jött, a szobát elhagyni.

Ekkor Kiss P. Lajos csendőr tette le fegyverét s ugyanazon uton kísérelte meg a mentést, de ő is egy percnyi keresés után fulladozva eredménytelenül tért vissza. Most a csendőrök példáján felbuzdulva Miok Konstantin vojteki utkaparó, tartalékos katona is bemászott az ablakon, de ő is csakhamar kénytelen volt fulladozás miatt az ablakon ismét kiugrani.

Végre *Bilecz* cz. örsvezető, ki időközben kábultságából magához tért, fegyvere agyával a másik ablakot is bezúzta és most ezen át mászott a szobába, hol lábaival csakhamar az asztal alatt fekvő Joczko Máriába belebotlott, kit azonnal derekán átölelt s az asztal alól kihuzott; ezen pillanatban mászott be Miok Konstantin utkaparó másodszer a szobába, ki a nő lábait megfogván, most ketten az alélt nőt az ablakhoz vitték és azon át a kívül álló Kiss P. Lajos csendőrnek és Ardeleanu Konstantin birónak ki-

adták, majd maguk is az ablakon szerencsésen kimásztak.

Ezen idő alatt a fedélzet a padlásra omlott és ott égett, a szoba ajtaja pedig épen akkor kezdett már belülről égni, midőn *Bilecz* cz. örsvezető a nőt megtalálta. Mentés közben *Bilecz* cz. örsvezető mindkét térde alatt csekély zuzódást szenvedett, mert a sötét szobában beleütközött egy ládába és jobb tenyerén kis horzsolás volt, melyet mászás közben kapott; zubbonya és Kiss csendőr kalapjának teteje 2—3 helyen a lehulló szikráktól kiégett, míg az utkaparónak csizmája, bőrös mellénye és kalapja pörkölődött meg, a megmentett nő pedig kezein és lábain szenvedett égési sebeket és aléltságából a gondos ápolás daczára csak 2 óra múlva tért magához.

Ép mikor *Bilecz* cz. örsvezető az utkaparó segítségével Joczó Máriát megmentette, megérkezett Dorogi Imre csendőr a fellármázott néppel és 2 községi fecskendővel a vész színhelyére és most mintegy negyedórai munka után sikerült a tüzet eloltani, még mielőtt a félig megégett felső padlás a szobába beroskadt és az akkor uralgott szélben a szomszédos szalmaépületek meggyulhattak volna.

A m. kir. honvédelmi minister úr *Bilecz* Béla cz. örsvezetőnek, ki — mint láttuk — Joczó Máriát a tüzhaláltól elszánt módon, saját életének veszélyeztetésével megmentette s így a hű kötelességteljesítésnek s az emberbaráti szeretetnek ragyogó példáját mutatta be, teljes elismerését fejezte ki.

*

23. *Rostauscher* Mihály, m. kir. I. sz. csendőrkerületbeli czimz. őrmestert a testületben becsülettel eltöltött hosszas és eredménydus szolgálati ideje alatt mindig tanusított ügybuzgó és kötelesség-hű magatartásaért a m. kir. honvédelmi minister úr dicsérő okirattal tüntette ki, míg a m. kir. belügyminister úr öt 60 frtnyi jutalomdíjban részesítette.

*

24. *Kiorán* Fülöp csendőr a m. kir. I. sz. csendőrkerület állományában.

A Roman-Zsil folyó a Retyezát hegységről felhőszakadás folytán lerohanó vizár következtében 1892. évi június hó 20-án annyira megdagadt, hogy Kimpulujnyág havasalji községnél a folyó 30—40 kg. súlyu köveket sodort magával és az ottani csendőrlaktanya közelében levő — rendes vizállásnál $1\frac{1}{2}$ méterrel a víz szine felett álló — pallóig ért.

A megduzzadt folyó partján játszó gyermekek közül egyszerre a 12 éves Muntyán Juon a vízbe esett s a rohanó ár által elkapva a folyón lefelé sodortatott; a többi gyermek kiabálása folytán Muskál Juon és Tabora Gyorgye kimpulujnyági lakosok a folyóhoz futottak, hogy a gyermeket megmentésük, de ismerve a megáradt folyó természetét, ezen életveszélyes vállalatától csakhamar visszariadtak. Ez alatt Muntyán Juon az árral tehetetlenül küzdött és már közel volt az elmerüléshez, midőn *Kiorán* Fülöp csendőr, ki a segélykiáltásokat a laktanya udvarán meghallotta, szintén a folyóhoz szaladt és ott a helyzetet gyorsan áttekintve, a padlón át s azután a másik parton lefelé futott, a közben zubbonyát levette és a fiu közelébe érve, habozás nélkül és saját életével mit sem törődve, épen akkor ugrott a folyóba, midőn az ár a gyermeket a vízbe 3—4 lépésnyire benyuló egyik fagyökér alá sodorta. *Kiorán* csendőr most egyik kezével a fiut, a másikkal pedig a fagyökeret ragadta meg és így nagy erőmegfeszítéssel a már eszméletlen gyermekkel a biztos partra kijutott.

A szemtanuk vallomása szerint *Kiorán* csendőr ez alkalommal saját életét ismételten a legnagyobb mérvben kockáztatta. Ugyanis már a pallón való átjutás is felette kétesnek látszott, a mennyiben az ár felszine már a pallóig ért és azt minden pillanatban az elsodrással fenyegette, mely veszélyt a pallónak a csendőr testének súlya alatti lenyomása még növelte. Ép oly veszélyes volt a folyóba való ugrás,

mert a borzasztó erővel tova rohanó ár a csendőrt is menthetetlenül elsodorja, ha ő a vízbe benyúló fagyökérben véletlenül támaszt nem lel.

Kiorán Fülöp csendőrt ezen önfeláldozó, a legnagyobb életveszély között véghezvitt emberbaráti tetteért s m. kir. honvédelmi minister úr dicsérő okirattal tüntette ki.

*

25. *Őszi Rezső*, m. kir. IV. sz. csendőr-kerületbeli örsvezető czimz. őrmesternek a közbiztonsági szolgálatban tanúsított kiváló buzgalma, fáradhatatlan tevékenysége és eredményes működéseért a m. kir. honvédelmi minister úr teljes elismerését fejezte ki.

*

26. *Raffa Péter* m. kir. V. sz. csendőr-kerületbeli örsvezető.

A nyitramegyei Ürmény község felett 1892. évi április hó 28-áról 29-ére menő éjjelen nagy vihar tombolt; éjfél tájban a villám Pintér János 156a sz. és Gabris Antal 156b sz. egy fedél alá épült házába beütött és azt rögtön felgyújtotta. A villámcsapáskor a házban lakó Gábris család már aludt, ellenben Pintér János és ennek neje pihenni készült, de a villámcsapás és az ezáltal okozott fény Pintért arra készítette, hogy az udvarra kiszaladjon és marhája után nézzen. Az istállóból visszajövet Pintér azt látta, hogy a ház szalmafedele lángokban áll és már a szerhától lecsuszott és mivel Pintér nejét s 1 éves gyermekét sehol sem találta, jajveszékelnéni kezdett, hogy azok a tűz martalékaivá lettek.

Időközben *Raffa Péter* örsvezető, ürményi örsparancsnok, ki ép az nap ünnepelte menyegzőjét, a villámütés és a tüzfénytől felriasztva, neje ölelő karjai közül kibontakozva kötelességét teljesítendő, Mikus Sámuel és Mohácsi István csendőröket felszereltette és velök a vész színhelyére sietett; odaérkezve, a mint meghallotta Pintér jajveszékélését, egy lepedőt kért, melyet Kutsera Mihály házából elhoztak,

azt vízbe mártva az örsvezető a fejére vette és a lecsuszott égő tetőzeten át a teljesen lángban álló és füsttel telt háznak égő konyhájába rohant, onnan a tűz által már megtámadott szobaajtó bezuzása után a szobába hatolt, hol a nagy füst miatt már majdnem eszméletlen Pintérnét megtalálva, attól az 1 éves gyermeket elvette s hóna alá tette, a lepedőnek egy részével pedig Pintérnét is letakarva őt az égő házból kivonszolta és kint övéinek ápolására bizta.

Ezen idő alatt a Gábris-család, mely Gábris Antal, ennek neje Mária, 4 éves fiuk Antal és 3 éves Mari nevezetű leányukból állott, szintén felébredt s felöltözködött, de — miután a lecsuszott tető által minden kijárat el volt zárva és az ablakok is égtek — szobájukból már nem mehettek ki, minélfogva sorsuk fölött kétségbeesve, folyton segítség után kiabáltak.

Ezt hallva az örsvezető, alig hogy a fojtó füst okozta kábultságból felocsudott, újból magára vette a vizes lepedőt és bátor, halált megvető elszántsággal ismét a lángok közé ugrott. Miután a már égő szobaajtót berugta, előbb a 4 éves fiut vette a lepedő alá és vele a lángokon keresztül kijött s a gyermeket a kint levőknek átadta; azután újból berohant a szobába, honnan a 3 éves Gábris Mariskát ugyan ily módon kihozta; végül — most már 4. ízben — újból a lángokon keresztül a szobába hatolt és a füsttől már alélt állapotban levő Gábris Antalnét fedte be a vizes lepedővel és azt is kihozta, miközben hivatkozva saját példájára és arra, hogy «a bátrakat az Isten is megsegíti», Gábris Antalt reá birta, hogy utána jöjjön.

Most már emberélet veszélyben nem forgott, azonban az istálló, mely a házzal egy földél alatt állott, már majdnem teljesen leégett, miért is a szegény Gábrisné sirva panaszkodott, hogy tehene, a ő életfentartójuk, oda ég. Az örsvezető, bár ki volt merülve, megszárván a jajveszékelő asszonyt, újból

nyakába vette a vizes lepedőt és késsel a szájában az égő istállóba behatolt, de mivel a nagy füstben a tehenet rögtön meg nem látta és ő is már fuladozni kezdett, eredménytelenül kénytelen volt kijönni; pár percz múlva azonban a háznép azon biztatására, hogy a tehennek benn kell lennie, még egyszer bement az istállóba, ott most szerencsésen meg is találta a tehenet, annak kötelét elvágta és azután maga után vonszolva, azt is megmentette.

Mikus Sámuel és Mohácsi István csendőrök ezen idő alatt az oltás vezetése, valamint a mentési munkálatok körül a legnagyobb buzgalommal és odaadással segédkeztek, miközben Mohácsi csendőr a meggyult, de széjjel szedett árnyékszék gödrébe esett, honnan kimászva ismét fáradhatlanul tovább teljesítette kötelességét.

A szemtanuk vallomása szerint *Raffa* Péter cselekedete a legnagyobb mérvben veszélyes volt; egyrészt, mert a szobákba a lecsuszott és égő tetőzetten kellett áthatolnia, nem tudva, mely perczben szakad reá egy égő mestergerenda, — az égő konyha és szobaajtókat be kellett zuznia és mindezt a legnagyobb hőségben és füstben úgy, hogy valóságos csodaszámba ment, hogy az örsvezetőnek baja nem történt; de ennél is jobban bizonyítja az életveszélyt, hogy *Pintér* János, kinek fiatal neje és 1 éves gyermeke az égő házban rekedt s ki a faluban mint szerető férj és jó családapa ismeretes, másrészt pedig fiatal, erős férfi, nem mert családja segítségére sietni, illetve megmentésük végett az égő házba behatolni.

Ezen önfeláldozó, fáradhatlanul ügybuzgó és eredményes magatartásaért a m. kir. honvédelmi miniszter úr *Raffa* Péter örsvezetőt dicsérő okirattal tüntette ki.